

tíðindablaðið sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krisjan Dahl
Blaðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kálmur Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

oddagrein

Stuðlið Amnesty International!

EIN av teimum størstu sjálfvylgjunum her á landi er, at vit kunnu frítt bera fram okkara sjónarmið hvørt tey eru av politiskum ella átrúnaðarligum slag. Vit ikki so mikið droyma um, at hesin rættur skal kunna verða tikin frá okkum.

MEN hesin rættur er als eingin sjálfvylgja í einum stórum parti av heiminum í dag. Størsti parturin av heimsins íbúgvum hava ikk henda rætt, og um tey hóast hetta trúnaðarligum slag, sum ikki passar teimum, eru tey sloppin við »bert« at verða sett í fongsul. Eru tey minni heppin, verða tey pind og løstað og kunnu enn tá rokna við at verða avrættað.

HETTA vita vit alt um og hava kanska lyndi til at yppa øksl og siga, at »víst er hetta syndarligt, men vit kunnu tó einki gera við hesi viðurskipti«.

MEN vit kunnu gera nakað fyri at hjálpa teimum, sum ikki eru so heppin at hava sama frælsi sum vit sjálv hava. Og hetta kunnu vit gera við at stuðla Amnesty International. Tað eru í hesum døgum 25 ár síðan, at fyrsta stig varð tikið at seta henda felagsskap á stovn. Og hevur hann síðan tá ótrúttiliga barst fyri mannarættindunum bæði eystanfyri og vestanfyri. Hesin felagsskapur ger nevniliga ikki mun á um tað er eitt høgra- ella vinstravent stýri, sum fremur brot á mannarættindini. Við tí úrsliti, at høggravend stýri, sum fáa ábreiðasul frá Al siga felagsskapin reka ørindi fyri kommunistarnar, meðan tey vinstravendu stýri hinvegin siga Al reka ørindi fyri fascistar. Hetta má vera besta tryggin fyri, at Al ikki tekur støðu eftir politiskum liti men bert eftir teirri støðu, sum viðkomandi stjórnir hava til mannarættindini.

LONGU í 1965 varð sett á stovn ein føroysk deild av AI, og fekk henda deild longu frá byrjan av viðurkenning sum ein sjálfstøðug føroysk deild. Henda deildin hevur eftir førminni alla tíðina verið við í virkseminum hjá AI, nevniliga við at virka til frama fyri fólk, sum ikki eru so heppin, sum vit í Føroyum, at kunna siga okkara hugsan um landsins stjórn, hvør ið hon so enn er.

Í SAMBAND við 25 ára dagin skipar føroyska deildin fyri ymsum tiltøkum. M.a. verður samkoma og konsert í Norðurlanda Húsinum sunnudagin. Og girokort verða send í hvørt hús. Nevnast kann eisini, at føroyska postverkið er eitt av teimum fáu postverkum í heiminum, sum hevur givið út serstøk frimerki í samband við dagin.

VIT skulu tí bert koma við hesi áheitan: Stuðlið Amnesty International. Farið á samkomurnar sunnudagin! Teknið tykkum sum lim! Hetta kostar sera lítið og við girokortunum, sum verða borin í húsini, er tað at kalla eingin ómakur heldur.

ELLA rættið felagsskapinum eina hjálpanði hond. Dagliga virksemin hjá Amnesty International er jú at skriva til myndugleikarnar og aðrar um ávisar fangar við tí í hyggju at fáa teir frígivnar, og í hesum arbeiði kann ein og hvør hjálpa til. Og t.d. bert eitt bræv um mánaðin ger eisini mun.

LATÍÐ okkum ikki koma soleiðis fyri sum týski presturin Martin Niemöller, sum Hitler setti í fangalegu og sum segði í sjónvarpssendingini henda dagin:

FYRST tóku teir kommunistarnar. Eg segði einki, tí eg var ikki kommunist. Síðan tóku teir sosialdemokratarnar. Tá segði eg einki, tí eg ikki var sosialdemokrat.

SÍÐAN tóku teir fakfelagsmenninar, men tá segði eg einki, tí eg var ikki fakfelagsmaður.

AT ENDA tóku teir meg sjálv, og tá var eingin eftir at mótmæla.

Hví verða arbeiðini so nógv dýrari?

Í samband við 1. mai roðu minna hevði býráðsformaðurin í Havn, Poul Michelsen drúgva grein í Dagblaðnum, og eg geri tað einu fjøðurina til 5 høsni. Eg haldi, at tað var ikki eg, sum gjørdi nakra fjøður til høsni, men eftir tí sum fer fram í Havnar Kommunu í dag, sýnist tað ikki sum annað enn, at henda eina fjøðurin í mongum forum verða til 10 høsni.

Til hetta skal eg viðmerkja, og eg sjálvandi talaði sum nevndarlimur í Havnar Arbeiðsmannafelag — felagið hjá teimum lægstlöntu her í samfelagnum.

Eg loyvi mær at visa á, at ávis arbeiði her í býnum verða nógv dýrari enn ætlað og spurdi eg eisini hvør ið ábyrgdina hevur. Tess meira ein kommuna brúkar av pengum, tess dýrari verður tað fyri hvønn einstakan borgara — eisini fyri arbeiðsmannin. Og tað er hann, sum eg hugsaði mest um.

Til hetta sigur býráðsformaðurin í grein síni í Dagblaðnum, og eg geri tað einu fjøðurina til 5 høsni. Eg haldi, at tað var ikki eg, sum gjørdi nakra fjøður til høsni, men eftir tí sum fer fram í Havnar Kommunu í dag, sýnist tað ikki sum annað enn, at henda eina fjøðurin í mongum forum verða til 10 høsni.

At arbeiði verða dýrari enn ætlað, kunnu grundir vera fyri.

Tað er eisini møguligt, at grundir eru fyri, at bæði Gullsvingið og Villingardalur gjørdust nógv dýrari enn mett. Men hvør er orsøkin til, at vit, sum borgarar eru, ikki fáa at vita hvi? Tað var serliga hetta eg eftirlýsti.

Ein av orsøkunum til, at øll hesi arbeiði verða so nógv dýrari, er ivaleyst tann nógva arbeiðs-

kraftin, sum kemur uttanifrá, orsakað av tí stóra byggivirkseminum, sum millum annað Havnar Kommuna hevur sett í verk. Eg kundi freistast at spurt, hvussu nógvar útlendingar Havnar Kommuna hevur til kost og logi hvønn einasta dag, og hvussu nógva tað kostar.

Poul Michelsen kann siga, hvat hann vil. Slepp okkum bert undan tápu-ligum undanförsnum, men gev okkum istaðin eitt veruligt svar uppá hetta eg spyrji um.

Og eitt aftrat. Hvussu verður, tá øll hesi stør-arbeiði eru liðug? Hvar situr tað eftir við Svartaperi? Neyvan Poul Michelsen, men arbeiðsmaðurin í Havn.

Andrias Debess

Hans Birgir Hansen:

EDV-nýtslan hóttir fólkaræðið

Eitt gott fólkaræði er gagnligari enn EDV

Føroyingar eiga at taka tað til eftirtektar, sum er hent í londunum USA, Svøríki og Danmark og haraftur at seta sær sjálvum spurningin: Kann Effektiviteturin hjá EDV-maskinum metast í virði við fólkaræði?

Henda greini er frá Jussi Merklin, sum er ut-búgvinn cand. polit. Hann var danskur rikistrygdar-serfrøðingur innan EDV-tólini frá 1971 - 1978 og er rithøvundur til bókurnar Registerstaten Danmark, Demokratiet undergraves oppefra og Censur-Sagen.

Jussi Merklin er eisini limur í Det Danske Data-råd. Hann sigur m.a., at tann nýggja teknologin (EDV-tekonloggin) kroytir seg inn á øll økir í samfelagnum, og hevur hon í fleiri londum so við og við brotið igjøgnum — bæði á privata og almenna økinum.

Tað skal ikki vera sagt, at EDV-teknologin ongar positivar síður hevur, tí sum dømi um positiva ávirkan, kann nevast økta framleiðslan. Hjá sumnum fellur henda

framleiðslan so væl í eyguni, at tey stara seg blind at hesi og harvið bert siggja ta goðu síðuna. Mær tykist vent vera í holuni, tí sjálvt teir treiskastu teknokratarnir í londunum sum USA, Svøríki og Danmark, nýðast nú at arbeiða við vandamili árinum, sum EDV-tekonloggin viðførir. Hetta hóast teir fyri umleið tveimum árum síðani, treytalesyt av-sannaðu, at nakrir sum helst trupulleikar spurdu ust burtúr nýtsluni av EDV-maskinunum, sigur Jussi Merklin.

Politisk amboð:

Viðari sigur hann: Tú kanst mynda tær EDV, sum eitt amboð til loysn av ymskum uppgávum, men hetta er ikki nakað neutralt amboð. EDV er eitt smidligt amboð, sum kann innrætast eftir keyparans og brúkarans ynski, og kunnu tí keyparin og brúkarin avgerða nýtsluháttin. Hetta merkir sostatt, at sam-felagsliga EDV-nýtslan í

veruleikanum verður eitt politiskt amboð, sum kann umskapa samfelagið fullkomiliga.

Bilig arbeiðsmegi

EDV-tólini kunnu nýtast at skapa arbeiðsloysi við, og í fleiri londum gongur sjón fyrri søgn. Bert eftir faum árum eru fleiri arbeiðir longu útruðað, tí EDV-nýttarar ynskja at uppsiga dýru arbeiðsmegina — arbeiðsfólk, og istaðin gera nýtslu av biligi EDV-maskinunum. Tá hesi mistøk vórðu framd, varð ikki hugsað um útreiðslurnar fyri tey menniskju, sum gjørdust arbeiðsleys og sálarliga niðurbrotin. Talan er í veruleikanum um stórar peningangødir, sum sam-felagið skal av við í ar-beiðsloysisstuðli og nerva-heilivági til tey uppsøgd, sigur Jussi merklin, og leggur aftrat: »Men tað er ikki bert tey uppsøgd, sum vera rakt av trup-ulleikum í samband við mista inntøku, men eisini